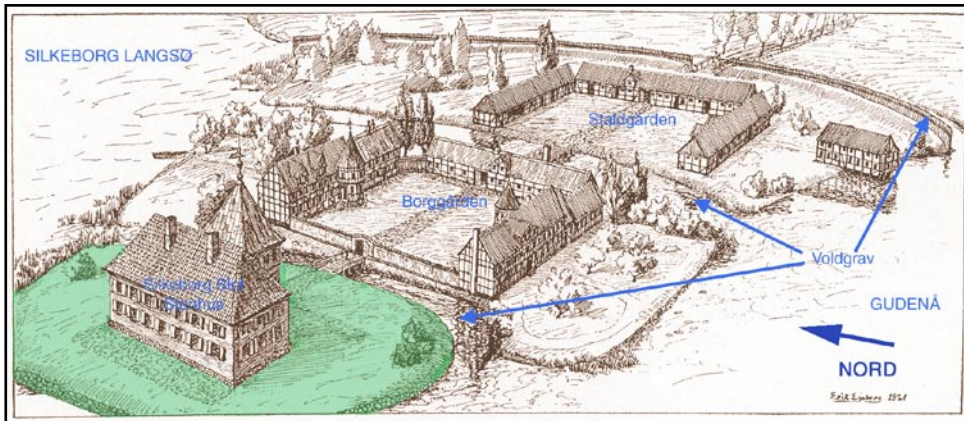

Silkeborg Slot

Rekonstruktionstegning fra 1921 af det fuldt udbyggede Silkeborg Slot. Med grønt slotsholmen hvor grundridset af stenhuset nu er markeret.

Silkeborg er en ganske ung by som væsentligst opstod omkring papirindustrien ved Gudenåen i midten af 1800-tallet, og kun de færreste kender ret meget til byens tidlige historie som ruinerne på Slotsholmen ved Gudenåens udmunding i Silkeborg Langsø repræsenterer.

Slotsholmen (Se illustration 1) er et fremskudt næs som fra øst rager ud i åen og søen, og her er der gennem arkæologiske undersøgelser i 1880-82 samt 1949 afdækket spor fra flere middelalderlige bygningsværker. Når man skal besøge stedet i dag er det kun muligt fra Viborgvej (Se illustration 2), hvor en gangbro (Se illustration 3) forbinder Slotsholmen med fastlandet.

Den første bebyggelse menes at være en palisadebefæstet holm fra 1200-tallet, som lå lige øst for de nu markerede ruiner, hvor den tilhørende borggård fra det senere slot siden hen blev anlagt. Syd for denne holm byggedes det første stenhus på 15 x 7,5 m i begyndelsen af 1400-tallet.

Fra midten af 1414 overgik stedet til biskoppen i Århus. Da opførtes en ny stenbygning (Se illustration 4) yderst på næsset, og det er de udgravede fundamentet af denne bygning, som er markeret på Slotsholmen i dag.

Stenhuset lå adskilt fra fastlandet ved en gravet voldgrav (Se illustration 5), som stadig ses lige øst for ruinen, og øst herfor lå borggården, som igen var adskilt via en voldgrav fra staldgården længst mod øst. Både borggården og staldgården var

bindingsværkbygninger, og staldgården formodes af have været befæstet med en mur mod landsiden.

Undergrunden ved Slotsholmen er i sagens natur ganske blød. Derfor var det nødvendigt at understøtte stenhuset (Se illustration 6) med omfattende piloteringer. Langs hele fundamentet og under de fire opmurede piller som bar underetagens hvælvinger blev der nedrammet egetræspæle i omkring 2 m bredde, hvorpå der lagdes en svær konstruktion af vandretliggende tømmer, som kunne understøtte stenhusets sokkel. Huset var efter tiden ganske stort: 30 x 15 m og med et trappetårn på østsiden samt tegtag.

Bygningerne fungerede fra 1400-tallet og frem til reformationen i 1536 som lokalt administrationscenter for Århus-bispen og lejlighedsvis bolig for kongen. Ved reformationen blev ejendommen inddraget som krongods, og forblev i kongens besiddelse helt frem til 1664, hvor Frederik III. skænkede stedet til Christian Thomsen Fischer - kongens vinskænk i Glückstad - som betaling for et lån. Bygningerne på Slotsholmen forfaldt gradvist i de følgende århundreder, og efter de udmarvende svenskekrige var det store stenhus så forfaldent, at det i 1726 blev nedrevet.

En stor del af stenene fra slottet blev genbrugt til opførelsen af Silkeborg Hovedgård ca. 600 m syd for Slotsholmen, hvor Silkeborg Museum i dag har til huse. Ud over den verdenskendte Tollundmand fra jernalderen rummer museet også en gennemgang af byens historie og fundene fra slotsudgravningerne.

Slotsholmen med det markerede grundrids af stenhuset henligger nu som offentlig bypark. Den nærliggende papirfabrik som gennem 150 år har været Silkeborg største arbejdsplads, er nu også nedlagt og ombygget til private boliger mv., men området øst for Slotsholmen rummer stadig mange uudforskede muligheder til at belyse byens ældste historie.

Illustr.1 Slotsholmen med det markerede grundrids efter Århus-bispens stenhuse set fra vest.

Illustr.2 Henvisningsskiltet ved Viborgvej lige før Silkeborg Langsø.

Illustr.3 En gangbro fører over Gudenåen til Slotsholmen.

Illustr.4 Ruinen på Slotsholmen set fra syd.

Illustr.5 Stenhusets voldgrav mod øst som afskar det oprindelige næs. Her set fra sydvest.

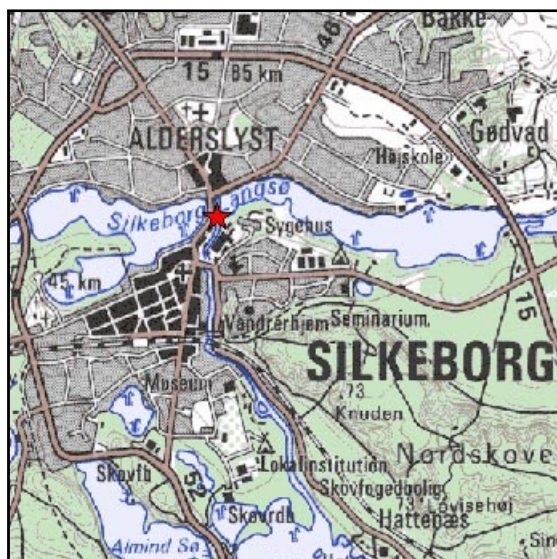

Illustr.6 Ruinen på Slotsholmen set fra sydvest.

Til notater:

Adgang:

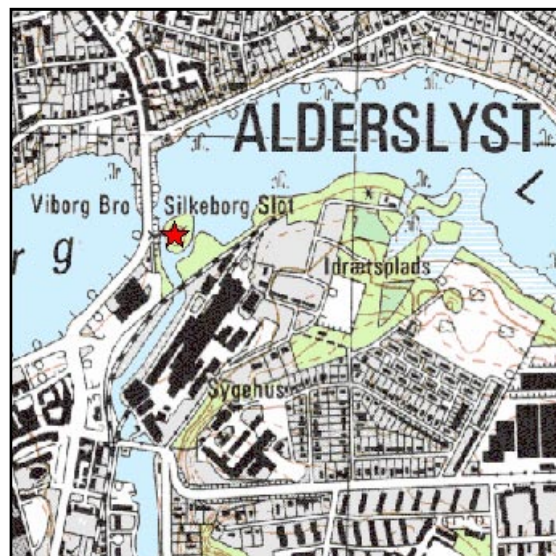

GPS-koordinater (UTM):
E 534543 N 622590

Luffoto © COWI

Kort © KMS

Lettilgængelig slotsbanke i Silkeborg by.

Fra Silkeborg centrum køres ad Chr.8.vej imod Viborg.

Parker på den store parkeringsplads ved Kvickly-supermarkedet før Silkeborg Langsø. Herfra følges Viborgvej til fods frem til gangbroen over til Slotsholmen ret før landevejsbroen over Silkeborg Langsø ved skiltet "Slotsholmen".

Faciliteter:

Henvisningsskilt og informationsskilt ved den markerede slotsruin.

Afstand til fortidsminde: ca. 150 m.

Særlige forhold:

Hold børn under opsyn ved besøg på Slotsholmen. Gudenåen forbi holmen kan til tider være ganske vandrig og strømstærk !

Litteratur:

Om Christian Thomsen Fischer
<http://home6.inet.tele.dk/pfh/winfam/wholm/per00294.htm>

Historisk database over Østjylland
<http://www.strejf.dk>

Jan Kock:

Borg og vold

Populær gennemgang af 27 middelalderborge og voldsteder i Århus Amt
Århus Amt, erhversafd. 1999
ISBN: 87-90099-62-1

Vilhelm La Cour:

Danske voldsteder: fra oldtid og middelalder

1. Samlede oversigt over danske voldsteder
Nationalmuseet 1957

Carsten Henrik Bang:

Guide til Danske fortidsminder

Rigt illustreret guide til ca. 500 offentligt tilgængelige fortidsminder i Danmark
Gyldendal og Skov- og Naturstyrelsen 1994
ISBN: 87-00-17166-2

Bendt Nielsen m.fl.:

Historier i Søhøjlandet

Oversigt over udvalgte natur- og kulturmiljøer i det midtjyske søhøjland
Søhøjlandets Økomuseum 2002
ISBN: 87-988892-0-6

Poul Henning Jensen:

Natur og Kulturguide til Århus Amt

Rigt illustreret og populær guide til Århus Amts historie, natur og seværdigheder
Århus Amt 1997
ISBN: 87-90099-19-2
www.aaa.dk/aaa/nm-publikationer.htm?ResID=95

Ebbe C. Norn:

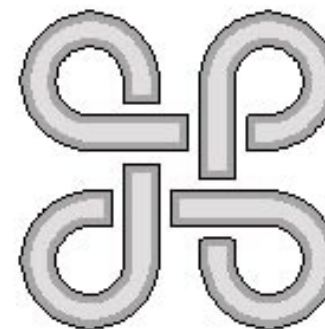
Silkeborg Slot

Gennemgang af historien og udgravningen af Silkeborg Slot.
Nationalmuseets Arbejdsmark 1954 1954

Rikke Agnete Olsen m.fl.:

Voldsteder i Danmark - en vejviser

Oversigt over danske voldsteder (flere bind)
Skov- og Naturstyrelsen 1999
ISBN: 87-89224-48-5

**Se mange flere
fortidsminder på**

www.fortidsmindeguide.dk

**- og send os gerne dine egne fotos
og kommentarer fra et besøg**